

Tuna Serim

**ZÜBEYDE
HANIM
VE OĞLU**

DESTEK YAYINLARI: 811

EDEBİYAT: 228

TUNA SERİM / ZÜBEYDE HANIM VE OĞLU

Her hakkı saklıdır. Bu eserin aynen ya da özet olarak hiçbir bölümü, yayınevinin yazılı izni alınmadan kullanılamaz.

İmtiyaz Sahibi: Yelda Cumalıoğlu
Genel Yayın Yönetmeni: Ertürk Akşun
Yayın Koordinatörü: Özlem Esmergül
Editör: Ayşe Engez
Son Okuma: Devrim Yalkut
Kapak Tasarım: İlknur Muştı
Sayfa Düzeni: Cansu Poroy
Sosyal Medya-Grafik: Tuğçe Budak - Mesud Topal

Destek Yayınları: Mayıs 2017 (2.000 Adet)

3.Baskı: Mayıs 2017

4.-5.Baskı: Haziran 2017

Yayıncı Sertifika No. 13226

ISBN 978-605-311-251-8

© Destek Yayınları

Abdi İpekçi Caddesi No. 31/5 Nişantaşı/İstanbul

Tel.: (0) 212 252 22 42

Faks: (0) 212 252 22 43

www.destekdukkani.com

info@destekyayinlari.com

facebook.com/DestekYayinevi

twitter.com/destekyayinlari

instagram.com/destekyayinlari

Deniz Ofset – Nazlı Koçak

Sertifika No. 29652

Maltepe Mah. Gümüşsuyu Cad.

Odin İş Mrk. B Blok No. 403/2

Zeytinburnu / İstanbul

Tuna Serim

**ZÜBEYDE
HANIM
VE OĞLU**

Yazar Hakkında

Hukuk eğitimi gördü. Gazeteci, televizyoncu, radyocu, yazar. Gazeteciliğe *Tercüman* gazetesinde başladı. Daha sonra *Tercüman İnci* ekini çıkardı, burada önce muhabir, ardından da yazışleri müdürü olarak görev aldı. 1974 yılında Metin Erksan'ın TRT için çektiği Ahmet Hamdi Tanpınar'ın eserinden uyarlanan *Geçmiş Zaman Elbiseleri* filminin senaryosunu yazdı. 1981 yılında genel yayın yönetmeni olarak *Hayat* dergisini çıkardı, aynı yıl *Ses* dergisinin genel yayın yönetmenliğini ve *Hayat Resimli Roman*'ın editörlüğünü üstlendi. 1986'da Karacan Yayınları'na geçip *Kadın*, *THY Magazin* ve *Pop Bravo*'nun genel yayın yönetmenliğini yaptı. 1992'de televizyona transfer olup Kanal 6'da Türk televizyonlarındaki ilk tartışma programı "Stüdyoda Buluşalım"ı hazırlayıp sundu. Kanal D'nin açıldığı yıl "Canlan Biraz" adlı kadın magazin programını hazırladı. 1995 yılında Nedim Saban'la birlikte Kanal D'de "Tartışma Büyüyor" programını hazırladı ve sundu. 1996'da Kanal D'de "Açık Kapılar" tartışma programını hazırladı ve sundu. 1997-2008 yılları arasında İstanbul FM ve Radyo 34'te dört değişik program sundu. 1997'de Show TV'de "Kadının Sesi" programını hazırlayıp sundu. 1997-1999 yılları arasında Kanal 9'da bire

bir program “Açık Görüş”, toplu tartışma “Medyametre” ve “Stüdyoda Buluşalım” programlarını hazırladı ve sundu. 2001-2002 yılları arasında Medical Channel’da “Yaşamda Kalite” ve “Cerrah Çelebi’nin Anıları” programlarını hazırlayıp sundu.

2001’de *Medya Karıncaları*, 2002’de *Beni Terk Etti*, 2004’te *Tek Bacaklı Kızıl Balerin*, 2005’te *İki Kişilik Aşk Olmaz*, 2007’de *Söyleyemediğim Tek Şey*, 2010’da *İhanet Geliyorum Der mi?*, 2011’de *Bencil Kadınlar Maço Sever*, 2012’de *Kalbimin Kızıl Saçlı Bacısı-Piraye*, 2013’te *Bir Yalnız Adam: Naciye Sultan-Enver Paşa ve Dehşet Dolu Bir Yüzyıl*, 2014’te *Feride*, 2015’te *Cenneti Tanrı Yarattı Cehennemi İnsanlar-Cem Sultan* adlı romanları yazdı. Kültür Bakanlığı için yazdığı “Gökdelen İnsanları” senaryosuyla ödül kazandı.

tunaserim46@gmail.com

Kelebek kozadan çıkıyor

Kelebek mi, kaos mu?

Kelebeğin rengi, zarafeti, güzelliği, yaşam sevinci, kaosun karmaşası, karanlığı...

Afrika'da bir kelebek kanat çırpır, bunun zincirleme etkiyle bir bakarsınız Amerika'nın kuzeyinde büyük, yıkım yaratan bir fırtına meydana gelir. Evrende her şey, her olay birbirine bağlıdır. Biri olmadan diğeri olmaz. Tarihi de kelebek kanatları yazmaz mı? Tarih yazanlar, beklentilere karşı çıktı, yeni bir dünyanın işaretlerini verdiler, insanları şaşırtıp olması gerekeni yarattılar.

Kaos; karmaşa, düzensizlik, hatta sonsuz karışıklık... Bilimsel tanımı evrenin düzene girmeden önceki, biçimden yoksun, uyumsuz ve karışık hali. Karışıklık olmasa evren şimdiki duruma gelebilir miydi?

Kaos, karmaşa, zorluk, acılar, umutsuzluk anlamına da geliyor. Ya kaostan sonrası?

Orhan Seyfi Orhon şarkı da yapılan o güzel şiirinde ne diyor: "Denizler durulmaz dalgalanmadan..." Yine de kaos dalgalarla ölçülmez, o kasırgadır, esip gürleyen, durmayan bir karmaşa.

Kaos gerekli, belki de kaos olmasa hiçbir şey yapılmazdı. Nasıl ki enkaz üzerine sağlam yapı kurulamazsa... Yıkılsın, karışsın ki yerine sağlam, yepyeni bir şeyler gelebilsin.

1800'lerin ortası, hatta ortayı da geçmiş.

Balkanlar kaynıyor, Osmanlı toprakları, Anadolu, Hicaz, Afrika elden gidiyor. Bilgisizlik, parasızlık, durmadan değişen sadrazamlar, yöneticiler, kapitülasyon ve Osmanlı'nın gün güne içine giren, her kararına karışan, tehdit eden Avrupa. Herkes büyük lokmadan parça kapma niyetinde. Koca bir imparatorluğun parçalanması, sistemdeki virüsün büyümesi, yayılması... Osmanlı hasta, ölmek üzere, küçük uluslar milliyetçiliğe sığınmış isyan çıkartıyorlar. Büyükler onların hırslarını besleyerek çıkar sağlayacak! Ülkeyi yönetenler ne dedeleri gibi savaşmayı biliyor, ne insan içine çıkıyor; aslında dostu düşmanı bile ayırt edecek bilgileri yok, odalara çekilmiş zaman dolduruyorlar. Saray kapılarından tefecinin biri giriyor diğeri çıkıyor. Kentteki Yahudi tefeciler korku içinde, çünkü büyük tefeciler yani ülkeler, İngiltere, Fransa, Almanya Osmanlı'yı parçalamaya başlarsa kendilerine pay kalmayacak, bu yüzden onlar da devletlerin kontrolünde, ne yapsalar, ne kadar para verseler Avrupa'ya, onların yöneticilerine bilgi akıyor.

Osmanlı parçalanıyor, yüzyıllarca dünyayı titreten koca devlet çaresiz. Kaos başlamış, kimin eli kimin cebinde, kim kiminle dost veya düşman belli değil. En tehlikelisi dostlar mı, yoksa tarih boyunca düşman olanlar mı? Osmanlı'nın insanı da, toprağı da eskimiş. Dağılış büyük bir fırtınaya dönüşecek. İnsanlar birbirlerine korku ile bakıyorlar, ama yalnız Osmanlılar, diğerlerinin dişleri kamaşıyor, iştahları büyüyor, çünkü kaos zirve yaptığında karmaşayı çıkara dönüştürecekler. Masalarda pazarlık yapılacak, İstanbul ve Boğazlar kimin, güneydoğudaki petrol alanları kime verilecek, ya Ege, o yeşil, güzel bölge?

Kaos intikam gibidir, her yanı etkiler, neden olanları da, kurbanları da, çünkü karmaşa, sonsuz karmaşa, sınırsız karmaşa kimseye yâr olmaz. Avrupalılar hırsları yüzünden birbirlerine

giriyorlar, ama bu kısım daha sonra, şimdi kaosun dumanının tütmeye başladığı yıllardayız.

Rumeli güzel, ormanlarıyla, verimli toprakları ve insanlarıyla... Hele Selanik güzeller güzeli, o kadar güzel ki Selanikli biri İstanbul'a gitse, dünyanın en değerli kentine, ruhu Selanik'i arıyor. Oradaki dostluk, oradaki yaşam, oradaki neşe hiçbir yerde yok. Anadolu'dan bölgeye göçmen olarak gelenler bile bu güzellik karşısında büyülenmiş, Selanik artık onların vatani, geçmiş geçmişte kaldı.

Feyzullah Efendi hayatından memnun, gelirleri az da olsa karınları doyuyor, hatta Anadolu'daki ağalar gibi, yine de ağarlardan farklı. Çünkü çiftliğinde bir kendi, bir de çocukları çalışıyor, birilerini çalıştırmaya kalksa, ücretlerini ödeyemezdi.

1857 yılının bir ilkbahar sabahında kente bir saat uzaklıktaki Lanzaka'da bir bebek dünyaya geliyor. Baba, "Sofuzadeler" diye anılan, Anadolu'nun göbeğinden Konya'dan bölgeye göç etmiş Feyzullah Efendi. Annesi, Feyzullah Efendi'nin üçüncü eşi Ayşe Hanım. Çokeşliliğin hüküm sürdüğü bir dönem... Hastalıklar, savaşlar, bakımsızlık nazik bedenli kadınları otuzuna gelmeden ölüme mahkûm edince eşler düzenlerini sürdürebilmek, eski eşlerden kalan çocuklara bakım sağlayabilmek için yeniden evleniyorlar.

Ayşe Hanım güzeller güzeli bir kadın, çok genç. Feyzullah Efendi'nin çocuklarına kendi evladı gibi bakıyor, doğacak çocuk da onların kardeşi olacak, ağabeyleri onu her şeyden, herkesten koruyacaklar. Feyzullah Efendi heyecanlı, gittikçe yaşılanıyor, yaşılanınca doğumlar, ölümler daha çok etkiliyor insanı. Yine de korkuyor; bu kadar genç bir kadın çocuk do-

ğurmayı başarabilecek mi, ya ikisini de kaybederse? Doğum kolay geçiyor, Ayşe Hanım bir kız bebek dünyaya getiriyor. Baba bebeği kucağına aldığı anda şaşkın... Bu kelebek gibi kız onun mu; mavi gözleri, sarı saçlarıyla ne canlar yakacak kim bilir? Zübeyde diyor kızına, sonra beklemeden kulağına dualarla adını fısıldıyor. İncitmekten korksa da bebeğin gözlerinde güç var, dayanıklılık, neredeyse her şeyi anlayacak... Bir bebek dünyayı gördüğünde bu kadar kararlı ve anlamlı bakmaz. Zübeyde farklı, ne oğullarına benziyor, ne akraba çocuklarına. Narin bir beden, güçlü bakışlar; mavi gözlerin böyle bakanına rastlamadı.

Eşi rahat, gülmeye başlamış, kadınlar garip, bir saat önce acıdan kıvranıyordu, şimdi güçlü görünüyor. Bebeğini kucağına aldığı anda o da şaşkın, “Güzel kızım” diyor. “Kelebek kızım.” Gerçekten bebek kelebek kadar renkli ve narin, kendi de ona ilk baktığında kelebek demişti. Güzelliği dikkat çekiyor ama Slavlar kadar sarı saçları, beyaz teni olağan geliyor, çünkü Toros Yörüklerinde sarı saçlara, mavi gözlere sık rastlanır.

Eski ailelerde her doğum mutluluk yaratır, ama o kadar çok çocuk doğar ki, ilgi uzun sürmez. Zübeyde de ilk şaşkınlıktan sonra aile arasında serpiliyor. Yine de diğer bebeklerden farklı var, öğrenme merakı... Emeklerken konuşmaya başlıyor; konuştuğundan sonra büyüklerden bilgi istiyor. Dönem 1800’ler ve kızlar için okuma önemli değil, erkekler arasında bile okumayı bilenlerin sayısı az, mahalle mekteplerine gidenler, askeri mekteplere yazılanlar nasılsa öğreniyor da, çiftçiler, köylüler okumaktan uzakta... Kızların okuma yazma bilmesi! Nasılsa ömür boyu yemek pişirip, çocuk bakacaklar. Hasret kaldıklarında, eşleri orduya katıldığında mektup işini birileri çözer. Bu yüzden mektuplarda ne aşka yer veriliyor, ne hasrete, insan en derin duygularını başkalarına nasıl anlatır?

Kelebek kız Zübeyde söylenenleri umursamıyor, ille de okuma öğrenecek. Acaba minicik Zübeyde kızın okumayı

öğrenmek istemesi kelebek kanadının çırpınması anlamına mı geliyor, bu istek geleceği şekillendirmek için bir çırpınış olmasın?

Sofuzadelerin en küçük evladı büyüdükçe daha bilinçli, daha bilgili, daha ciddi oluyor. Minicik bir kız, ama sorumluluk duygusu onu neşeli oyunlardan uzak tutuyor, oyunun yerini öğrenme tutkusu almış, diğer çocuklar sokaklarda koştururken o aile geleneğine uygun bir merak içinde Kuran okuyor, her ayetin anlamını öğreniyor. Tam bir Sofuzade kızı. Zamanla o kadar şey öğreniyor ki ona Molla Zübeyde demeye başlıyorlar. Molla, okumuş, bilgili anlamına geliyor. Diğerlerinin gözleri aşkıta, sevdada, bir araya geldiklerinde bunlardan söz ediyorlar. Çocukluktan çıktıkları anda başlıyor sevda öyküleri, bir Molla Zübeyde işle, sorumlulukla ve bilgilenmekle ilgili, diğerleri Rumeli bölgesinin özgürlüğü içinde kendilerini aşka adanmışlar, aşkın ne olduğunu bilmeseler de aşka âşık. Ailesi aşırı muhafazakâr değil, evde kadın erkek ayrımı yapılmıyor ama o dindar bir ailenin kızı olduğu için Kuran'da yazılan her şeyi bilecek. Evdeki toplantılarda biraz aileden söz ediyor, çokça da dini konulardan konuşuyorlar. Molla Zübeyde doğduğu andan itibaren babasının, annesinin, büyükannesinin, ağabeylerinin namaz kılışlarını izlemiş, böyle bir ortam içinde dindar olmuş. Minik kızın akşam yemek sonrası soracağı sorular hazır, belli ki konuşmalar bittikten sonra öğrendiklerini düşünüyor, anlamadıklarını sorularla anlamaya çalışıyor. Yarım bilgiden hoşlanmayan bir kız çocuğu, bu da onu zamanından önce büyütüyor, çocukluktan uzaklaştırıp, soran, araştıran, öğrendiklerini hazmeden, eline ne geçerse okuyan bir genç kızlığa götürüyor. O yıllarda kızlar erken evlendikleri için bu dönem kısa, zaten o da on beş yaşında dünya evine girip genç kızlıktan anneliğe geçti, ama bu daha sonraki konu.

Bilgi edinmek, ev işleri, yemek pişirmek yeterli mi?

Ayrıca güçlü de olmalı, çünkü o bir Yörük. Yörüklerde kızlar iyi gelişir, erkek ne yaparsa aynını yapar. O da kökenini ispatlamaya çalışır gibi çırpınıyor. İşi çok, güneş doğarken kardeşlerinin, babasının kahvaltılarını hazırlayacak, evi toparladıktan sonra tarlaya gidecek. Yörük kızları erkeklerle eşit... Tarla babalarının, kimse “Kadınlar tarlada çalışmaz, çift sürmez, ekin biçmez” diyemiyor; deseler onlara mavi gözleriyle öyle bir bakar ki, ne yaptıklarını şaşırırlar. Koyunlar yavruladığında, atlar tımar edilirken hep yanlarında.

Zübeyde Hanım’ın ailesi Yörük Türklerinden, Konya’dan Selanik’e göç etmişler. Bu özellik resmi kayıtlarda var, ama özellikle de sarı saçları ve mavi gözleri kökenini ortaya koyuyor. Bulundukları bölgede insanlar kumral veya esmer, çoğu buğday tenli. Yörükler buraya göçtüklerinde sarı saçlarını, mavi gözlerini de getirmişler. Ailenin resmi kayıtlarında onlara Konyarlar deniyor, ama bölgeye ne zaman geldiler, bu konu karışık, bazıları Fatih Sultan Mehmet zamanında diyor, bazıları Sultan Murat’tan söz ediyor. Geliş tarihleri bilinmemekle birlikte Fatih Sultan Mehmet döneminde göç ettikleri akla daha yakın. Çünkü Karamanlılar, Osmanlı’nın birliğe en son kattığı bölge, bir Türk kavmi, ama Osmanlı sultanına direnmiş, savaşlara girmişler. Karaman fethedilince ahalinin, kendine karşı çıkmasını ve birliği bozmasını istemeyen Fatih Sultan Mehmet onları uzak topraklara gitmeye zorlamış, uzak denen bölge Rumeli. Aile yaşamını araştıranlar onların küçük gruplar halinde Selanik’e geldiklerini anlatıyorlar. Konya, Karaman’ın merkezi, bu topraklarda yaşayanlardan bir kısmı da Yörük Türkleri, daha çok konarak göçerek yaşıyorlar. Ailenin anlattıklarından, onların gerçek mekânı Toros Dağları. Sonraları Zübeyde Hanım’ın anlattığına göre, ailenin bir kısmı oradan oraya göçmekten vazgeçmemiş. Zübeyde Hanım’ın büyük amcası o yıllarda Lanzaka’dan Konya’ya gidip, yeniden orada yaşamaya

başlamış ve göç kimseye garip gelmemiş, çünkü Yörükler göçer, yerleşik olamazlar, büyük amca da onlardan biri.

Onların Lanzaka'ya yerleşme tarihi 1810 olarak görünüyor. İlk gelişlerinde Selanik ile Manastır arasında bulunan Sarıgöl'de yaşamışlar, burası Vodina Sancağı'na bağlı bir bölge. Aile daha sonra kaplıca suları ile ünlü yeşil bir cennet olan Lanzaka'ya geçmiş, orada çiftlik alıp yerleşmişler. Rumeli'ye yerleşen Yörüklerle ilgili bir tanım var. "Evlad-ı Fatihan'dandır."

Lord Kinross ise ailenin kökeni ile ilgili şunları yazmış:

"Zübeyde Hanım'ın ailesi Selanik'in batısında Arnavutluk'a doğru, sert ve çıplak dağların donuk sulara gömüldüğü göller bölgesinden. Burası Türklerin Makedonya'yı ve Teselya'yı almalarından sonra Anadolu'nun göbeğinden gelen köylülerin yerleştikleri yeri.

Bu yüzden Zübeyde Hanım, ilk göçebe Türk kabilelerinin torunları olan ve hâlâ Toros Dağları'nda özgür yaşayışlarını sürdüren sarışın Yörüklerin kanını taşıdığını düşünmekten hoşlanırdı."

Büyük imparatorlukları inşa edenler hep aynı yolu seçiyorlar. Fatih Konya'daki Karaman halkını Rumeli'ye göndermiş, çünkü onların bölgede düzeni sağlayacağını düşünmüş; bir başka düşüncesi de Karamanlıların imparatorluğa dağıtılması, çünkü her an isyan çıkarabilirlerdi! Aynı uygulamayı İstanbul'u aldıktan sonra kenti geliştirebilmek için her bölgeden insanı buraya göçe zorlamakla da yapmış.

Toroslar nere, Selanik nere?

Sofuzade ailesi Rumeli'yi vatan bilmiş, yaşadıkça, çoğaldıkça bu topraklardan vazgeçememişler.

1810'daki kayıtlarda Feyzullah Efendi Selanik nüfusunda görünüyor. Sonra evlenmiş, bir daha evlenmiş, bir daha... O dönem kadınları uzun ömürlü olmuyor, ne ilaç var, ne aşı. Pek çok kadın doğum sırasında ölüyor, doğan çocuğa veya çocuk-

lara bir sonraki eş bakıyor. Feyzullah Efendi'nin son eşi Ayşe Hanım, o da Yörük Türklerinden, tek evladı Zübeyde. Ayşe gelin hem kendi yavrusunu büyütmüş, hem de eşinin diğer çocuklarını. Çocuklardan ikisi erkek, babalarının işlerine yardım ediyor, başka çiftliklerde çalışıyor ve kazandıkları parayı aile bütçesine katıyorlar.

Feyzullah Efendi'nin ilk eşinden iki çocuğu var. Biri Hüseyin, diğeri Hatice... Hüseyin Ağa diye tanınan dayı, Zübeyde Hanım eşini kaybettikten sonra onu üç çocuğu ile birlikte yanına almış, hepsine bakmış. Mustafa Kemal Atatürk'ün karga kovaladığı söylenen çiftlik Lanzaka'daki Rapla Çiftliği; Hüseyin Ağa çiftliğinin yöneticisi.

İkinci eşinden iki çocuğu oluyor, Zehra ve Hasan, oğul bölgede ticaret yapıyor.

Zübeyde'nin çocukluğu, kişiliğini geliştirdi. Kalabalık bir aile içinde büyüdü. Bir kadının okuyup yazdığını da evde gördü, annesi diğer kadınlardan farklı, evlenmeden önce babası, kardeşleri ona okumayı, yazmayı öğretmişler, bu yüzden ona da Molla Ayşe denirdi.

İki ağabey, iki abla, baba, annenin akrabaları, eski eşlerin hayatta kalan yakınları, komşular, arkadaşlar. Zübeyde insanları inceledi, kendine uygun yaşamın hangisi olduğunu düşündü. Annesi ve ablaları ona çaput parçalarından bebek yaptılar, ama Zübeyde hiçbirine bakmadı. İnsanlar varken bebekler cazip gelmiyor. Gelecekte anne olmaktan başka bir hayat istemediğini anladı, anne ve evlat arasındaki sevginin kutsallığını sezinledi. Madem kadınlar pek de önemsenmiyor, o zaman evlat yetiştirir, daha iyi, daha yaşanır bir dünyanın temellerini atar. Sessiz bir kızdı, gerekmedikçe konuşmazdı, zaten insanları gözlemlemek, hepsini beynine kazımak o kadar hoşuna gitti ki, kendi olmaktan çıkıp, anne olmayı öğrendi. Annelerin çocuklarıyla daha çok ilgilenmesi gerektiğini düşündü, ama aldığı

terbiye büyükleri eleştirmesini engelliyor. Çocukları olduğunda eleştirdiklerini yapmamaya çalışacak.

Arkadaşları evlenmenin, âşık olmanın hayallerini paylaşıırken o anne olmanın nasıl olacağını düşündü, planlar yaptı, çoğu çocukça şeylerdi, bunları kimseyle paylaşmadı, zaman içinde nasılsa düşünceleri bugünkünden farklı olacak.

Yaşamında en büyük tutkusu annelik, ama Allah'ı da seviyor, kutsal kitabı defalarca okudu, mahalle mektebinin hocalarına taşınıp Kuran'da anlamadığı ayetlerin karşılıklarını sordu. Hocalar şaşkın, bazen öyle sorularla karşılaşıyorlar ki, ne diyeceklerini bilemiyor, aralarında konuşup kızın aklına takılanların doğrusunu bulmaya çalışıyorlar.

Aile, Zübeyde Molla için en uygun yaşam şekli. Ailede sevgi var, sorumluluk, en önemlisi de saygı. Kendi dünyası da büyük bir aile olacak. Çocukları, onların çocukları, gelinler, damatlar, hatta dedeler, nineler. O karanlık dönemde kaç kişi hayatta kalabilir, kaç savaşıardan sağ çıkar? İnançlı olduğu için kötü durumlar aklına gelmiyor, hele savaş denen karmaşa. Savaş başkaları için, onlardan uzak. Toplar, tüfekler, kılıçlar... Kim Selanik'i yok etmeye kalkabilir, kimin yüreği bu güzelliğin yok olmasına izin verir?

Akşamları sofrada başındaki sohbetler gelişmesine yardımcı oluyor, çünkü ne babası ne de ağabeyleri kızın konuşmasına, soru sormasına karşı çıkıyorlar. Bu güzel kız kardeş bilgisiyle, merakıyla herkesin gözbebeği, bazen öyle oluyor ki, onların bilmediklerini söyleyip yakınlarını mahcup duruma düşürüyor. Evde her şey iyi, zaten kimse fazlasını beklemiyor; "Azıcık aşım, ağrısız başım" deyip geçiyorlar. Evin küçük kızı ailenin gözdesi, şımarıyor, bu kadar pohpohlanıp da ciddi kalabilen başka çocuk görmemişler. Komşu kızları için bulunmaz nimet, onlara şehir şehir gezen satıcılardan öğrendiği öyküleri anlatıyor, eski kadınlardan, ihtiyar amcalardan geçmiş öğreniyor.

Zübeydecik aslında anlatılanları ileride doğacak çocuklarına anlatabilmek için toparlıyor. Bir defasında kızı mahalle mektebinin kapılarına kulak dayayıp öğrenimini ilerletmeye çalışırken yakalıyorlar. Mahcup oluyor, odasına kapanıp insan içine çıkmıyor. Kimse de küçük kıza bilginin peşinden koştuğu için mahcup olmasına gerek olmadığını söylemiyor, çünkü yaptığını çocukça görüyor ve anlatıp gülüyorlar.

Büyüyen, uzun sarı saçlarını sımsıkı tarayıp, gözleri yerden kalkmadan oradan oraya koşan Zübeyde herkesin ilgi odağı... Annesi “Daha çok küçük, evlenmesine birkaç yıl var” demese görücüler kapıya dayanacak.

Mutfaktan çıkmayan, elinden kitap ve örgü düşmeyen Zübeyde on beş yaşına girmiş, güzelliği dillerde. Çocukluktan çıktığından beri yüzünü görmeyen delikanlılar durmadan birbirlerine fısıldıyor, bu nasıl bir kız diye. Yüzünün düzgün kemikli yapısı, mavi gözlerinin parlaklığı, beline kadar gelen sarı saçlarının ışıltısı...

Aile evlenip gitmesine karşı, Zübeyde gelin olursa, evin neşesi kalmayacak, şakalar, masallar, bilgilendirici sohbetler kesilecek.

Zübeydecik akıllı olduğunun, erkeklerin çoğundan daha iyi düşünebildiğinin, onlardan daha fazla bilgiye sahip olduğunun farkında... En çok rahatsız eden de, görenlerin sarı saçlarına, beyaz tenine, mavi ışıltılı gözlerine destan (!) yazmaları... Güzellik Allah’tan, onu değerli kılan namusu ve bilgisi, bunlar da görgü ve dikkatle oluşuyor. Bu konuları kimseyle tartışmadı, dile getirmedi; çünkü değerini bilse de o dönemin dünyasında kadının yeri farklı; ileride değişecek diyor ama değişmeden kurrallara karşı çıkmak ona göre değil.

Bu kadar beğenilen kız mutlaka birine yâr olacak, belki de tanımadıkları bir aileye, kendilerinden, Yörük nüfusundan olsa da tanımadıkları birine...

Kaderi ören bir rüya!

Bir başka aile, üstelik aynı bölgede yaşıyorlar. Onlar da Rumeli'ye göç eden Türklerden. Anadolu'dan akın akın gelirlerken bir rüyayı andıran yeşile boyanmış Rumeli'nin her yanına dağılmışlar.

Sarıgöl bölgesinde temeli Yörük olan iki aşirete rastlanıyor. Biri Sofuzadeler, diğeri Kızıllar. Sakın aklınıza Anadolu'dan gelen halkın komünizmin icadından (!) yüzyıllarca önce bu bölgeye göç etmiş oldukları gelmesin. Kızıl denmesine, Atatürk'ün babası Ali Rıza Bey'in babasına verilen ad neden olmuş!

Ali Rıza Bey bölgenin ikinci Yörük ailesinden... Yerleştikleri bölge Selanik... Söylentiye göre aile büyükleri iki ailenin birbirine bağlanmasını istemişler, malum birlikten güç doğar, hem yabancıyı alıp da ne olacak, kime yararı dokunacak?

Ali Rıza Bey kibar, malumat sahibi ve yeniliklere açık biri... Zübeyde Molla'dan on dokuz yaş büyük. Yaşamı memuriyette geçmiş, hırsları olmamış, kimseden bir şey istememiş, yakışıklı bir erkek. Kadınlar bir gördüklerinde bir daha bakıyorlar ama o bunların farkında değil. O kadar sade, o kadar kibar ki, yanından geçen kadınların nereye baktıklarını gözlemek aklının köşesinden geçmemiş, kazandığı maaş kendine yettiği için fazlasını, daha çok kazanç sağlayanı da aramıyor. 1839 Kocacık doğumlu, burası Selanik'e bağlı. Memur olmayı düşlediği için okula gitmiş, Abdi Hafız Mektebi'nde kendine ne öğretilirse öğrenmiş. Ailenin en görünmez üyesi, herkes tarafından seviliyor ama kimse ne istediğini, planlarının neler olduğunu bilmediği için ona destek olamıyor.

Yakışıklı Ali Rıza Bey dedelerine, babasına benzemiyor. Onlar atılgan, gözü pek insanlardı, sokağa çıktıklarında insanlar çekinerek ve saygıyla bakardı. Kızıl lakabı ailenin saç